

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2025

Μάθημα: Λατινικά (5)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 23 Ιουνίου 2025
8:00 – 10:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

Να απαντήσετε σε όλα τα ζητούμενα του εξεταστικού δοκιμίου.

Να γράψετε όλες τις απαντήσεις στο τετράδιο απαντήσεων.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(Μονάδες 40)

Να μεταφράσετε τα πιο κάτω κείμενα στα Ελληνικά.

I. Tristissimus haec tibi scribo: Fundani nostri filia minor mortua est. Ea puella nihil umquam festivius, nihil amabilius nec longiore vita dignius vidi. Nondum annos XIII impleverat, et iam illi matronalis gravitas erat et tamen suavitas puellaris. Ut illa patris cervicibus inhaerebat! ut nos amicos paternos modeste complectebatur! ut nutrices, ut paedagogos, ut praeceptores diligebat! quam studiose, quam intellegenter lectitabat! ut parce ludebat! Qua illa constantia novissimam valetudinem tulit!

(Λατινικά Λυκείου, XXVI - ελαφρά διασκευή)

II. Tyrannis omnia semper suspecta sunt; nullus locus amicitiae eis est. Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat. Coluntur tamen simulatione ad tempus. Quodsi forte, ut fit plerumque, ceciderunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicorum. Hoc est quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem: «Tum intellexi, quos fidos amicos habuissem, quos infidos, cum iam neutris gratiam referre poteram».

(Λατινικά Λυκείου, XLIV - ελαφρά διασκευή)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**(Μονάδες 60)**

1. α) Δίνονται δύο λέξεις της Ελληνικής. Να γράψετε μία λέξη της Λατινικής με την οποία συνδέεται ετυμολογικά καθεμιά από αυτές (αν πρόκειται για ρήμα, στο πρώτο πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα / αν πρόκειται για ουσιαστικό, στην ονομαστική ενικού).

πάσχω, όνομα

(Μονάδες 2)

- β) Δίνονται οι ακόλουθες τριάδες λέξεων από την Αγγλική, Γαλλική και Ιταλική. Να γράψετε το ρήμα της Λατινικής με το οποίο συνδέεται ετυμολογικά η κάθε τριάδα, στο πρώτο πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα.

ΑΓΓΛΙΚΗ	ΓΑΛΛΙΚΗ	ΙΤΑΛΙΚΗ
tractor	tracteur	trattore
intention	intention	intenzione

(Μονάδες 2)

- γ) Να υποδείξετε πού τονίζονται οι πιο κάτω λέξεις. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με βάση τους κανόνες τονισμού.

repente, contemnere

(Μονάδες 2)

2. α) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ με τις πτώσεις της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισσεύουν τρεις (3) επιλογές.

A	B
α. haec	1. ονομαστική ενικού
β. matronalis	2. γενική ενικού
γ. cervicibus	3. δοτική ενικού
δ. amicitiae	4. ονομαστική πληθυντικού
	5. δοτική πληθυντικού
	6. αιτιατική πληθυντικού
	7. αφαιρετική πληθυντικού

(Μονάδες 2)

- β) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να μεταφέρετε τους πιο κάτω τύπους στον αντίθετο αριθμό.

vita, illi, patris, Qua, omnia, Coluntur, tempus, fidos

(Μονάδες 4)

γ) Από το πρώτο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να γράψετε τους μονολεκτικούς τύπους των άλλων βαθμών των πιο κάτω επιθέτων ή επιρρημάτων, διευκρινίζοντας ποιον βαθμό γράφετε. Σε περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

minor, modeste

(Μονάδες 2)

3. Να γράψετε τους ζητούμενους ρηματικούς τύπους, λαμβάνοντας υπόψη, όπου χρειάζεται, το υποκείμενό τους στο κείμενο.

α. **mortua est:**

- i. β' πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα
- ii. απαρέμφατο ενεστώτα

β. **impleverat:**

- i. β' πρόσωπο πληθυντικού προστατικής ενεστώτα στην ενεργητική φωνή
- ii. γ' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής ενεστώτα στην παθητική φωνή

γ. **lectitabat:**

- i. δοτική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα
- ii. α' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής μέλλοντα στην ενεργητική φωνή

δ. **tulit:**

- i. α' πρόσωπο ενικού οριστικής παρατατικού στην παθητική φωνή
- ii. β' πρόσωπο ενικού υποτακτικής υπερσυντελικού στην παθητική φωνή

ε. **possit:**

- i. β' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής ενεστώτα
- ii. γ' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής παρακειμένου

στ. **cecidерunt:**

- i. ονομαστική πληθυντικού ουδετέρου γένους του γερουνδιακού
- ii. απαρέμφατο ενεστώτα στην ενεργητική φωνή

ζ. **intellexi:**

- i. γ' πρόσωπο ενικού οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα στην ενεργητική φωνή
- ii. α' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής παρατατικού στην ενεργητική φωνή

(Μονάδες 7)

4. α) Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο το σφάλμα και τη διόρθωσή του.

i. Imperator propter audacia Carthaginienses vicit.

ii. Dum mater cenabat, filius subito apparuit.

(Μονάδες 2)

β) Ποια από τις πιο κάτω προτάσεις είναι γραμματικώς και συντακτικώς ορθή; Να αιτιολογήσετε μόνο την απάντηση που θεωρείτε ορθή.

i. Milites domi redire cupiebant.

ii. Milites domo redire cupiebant.

iii. Milites domum redire cupiebant.

(Μονάδες 2)

5. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω τύπους, οι οποίοι είναι υπογραμμισμένοι στα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση.

tibi, puella, intellegenter, novissimam, suspecta, diligere, amicorum, exultantem

(Μονάδες 4)

6. Να αναγνωρίσετε την παρακάτω δευτερεύουσα πρόταση από το δεύτερο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς, συντακτικός ρόλος).

...quis possit diligere eum...

(Μονάδες 3)

7. α) Να αποδώσετε την υπογραμμισμένη δευτερεύουσα πρόταση με δύο (2) ισοδύναμους προσδιορισμούς του σκοπού.

Caesar legatum misit, ut epistulam traderet.

(Μονάδες 2)

β) Να αναλύσετε την υπογραμμισμένη χρονική μετοχή στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές.

Consul, senatu coacto, omnes salutavit.

(Μονάδες 2)

γ) Στην πιο κάτω πρόταση, να αντικαταστήσετε το *debeo* + απαρέμφατο με τον αντίστοιχο τύπο της παθητικής περιφραστικής συζυγίας.

Aesopus servum investigare debebat.

(Μονάδες 2)

8. Λαμβάνοντας υπόψη το δεύτερο κείμενο που σας δόθηκε για μετάφραση, να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν:

α) Από ποιο έργο προέρχεται το κείμενο και ποιος είναι ο συγγραφέας του;

β) Να γράψετε δύο (2) χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ζωής των τυράννων.

(Μονάδες 2)

9. Να μεταφράσετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά.

Virtus primum veniet: habebimus divitias, sed domini earum erimus. Ei qui avaritiae potestatem tradiderunt, virtutem amittunt, quoniam non ipsi divitiis utuntur, sed eos pecunia ducit. Nam aut absentia eius excruciantur aut copia strangulantur. Miseri fiunt, si deseruntur ab illa, miseriores, si occupantur.

(Seneca, *De Vita Beata*, 14.1, διασκευή)

Λεξιλόγιο:

dominus, -i = κυρίαρχος

absentia, -ae = απουσία

copia, -ae = αφθονία

(Μονάδες 10)

10. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά.

Η πολιτεία μας βρίσκεται σε μεγάλο κίνδυνο. Αν οι άρχοντες άκουγαν τα λόγια των σοφών, ο λαός θα σωζόταν. Τώρα τα πράγματα δεν είναι εύκολα και οι εχθροί θα εισβάλουν στην πατρίδα.

(Μονάδες 10)

- ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ -